

Bývalá radnice na Horním náměstí

S městem má vždy spjatou svou historii i radnice, ne jinak tomu je i v Přerově. Již ve středověkých městech, a je to tak až do dnešních dnů, určovali a určují chod města ti, kdož byli jmenováni a později voleni k řízení města po stránce hospodářské, politické a kulturní. Proto občané vzhlíželi k radnici jako k záruce svých práv a svobod, zvláště v dobách dřívějších. Proto byly radnice vždy nejvýstavnějšími budovami města, neboť symbolizovaly samosprávu.

Dříve nechyběly radnicím ani věžní hodiny a ochozy. Z ochozů ponocný troubil v noci čas a kontroloval klid v městě, v případě požáru zvonil na poplach. Radnice obvykle stávaly uprostřed města.

Přerov měl původně radnice dvě a to samostatné pro Horní i Dolní město. Na Dolním náměstí stávala radnice na jižní straně náměstí mezi dvěma hospodami, U zlatého jelena a U Bílého koníčka. Tato radnice je i na obraze Přerova z roku 1727, na kterém je v legendě označena jako Obecní dům (Geneinde Haus). Víme jen, že byla jednopatrová s podloubím. Na průčelí zdi do náměstí ozdobena renesančním cimbuřím, což by nasvědčovalo tomu, že byla postavena někdy v 16. století. Na obraze Přerova z 2. poloviny 18. století již není, neboť se stala obyčejným obytným domem.

Zato o radnici na Horním náměstí (pro Horní město) jsou zprávy podrobnější vzhledem k tomu, že byla pro celé město (Horní i Dolní). Ve 2. polovině 15. století - roku 1475 - držel město Vilém z Pernštejna, který sídlil na Helfštýn. Ten při své první návštěvě Přerova si toto město důkladně prohlédl a rozhodl se ihned začít jej zvelebovat, osadit a zastavět prostranství kolem hradu a ten také přebudovat. Současně s osídlováním kolem hradu vytvořil Vilém samostatnou správní jednotku Horní město Přerov s vlastní radnicí. Mezi majiteli domu byl i zeman Jan z Rácova a od toho odkoupil Vilém dům na Horním náměstí nově postavený za 150 kop grošů na 4 splátky na postavení hornoměstské radnice. Tak začínají dějiny dnešního domu č. 10, který je v současné době sídlem matriky.

Další z Pernštejnů Vratislav (1548 - 1582) dal radnici přestavět v renesančním slohu. Podobu této radnice známe z nejstaršího zobrazení Přerova, jež narýsoval do dřeva Jan Willenberger z Phönixbergu roku 1593, "svobodného umění impresorského rejsar a formšnejdr". Dřevoryt uveřejnil polský emigrant Bartoloměj Paprocký z Hlohov žijící na Moravě na dvoře Markrabě Moravského. Na obraze vyniká radnice mohutnou renesanční věží, jež převyšuje okolní domy. Sedlová střecha s valbami nám připomínala svým tvarem a ozdobami Prašnou bránu v Praze. Krytinou byl šindel. Radnice byla jednopatrová a měla v přízemí rustikovanou zeď. Štítem hleděla na náměstí. Radniční místnosti byly zaklenuty hřebínkovou klenbou. Z širokého průjezdu vedly do hlubokého sklepa schody vytesané přímo do travertinové skály. Vratislav dal radnici opatřit rodovými perštejnskými znaky, zubří hlavou nad vchodem do radnice a nad vstupem na schody z průjezdu. Oba znaky jsou stejné, vytesané v pískovci, a jsou orámovány ozdobnými šňůrami a třapci. Podle toho se dá usuzovat, že vznikly ve stejnou dobu kolem roku 1570.

Radniční věž přivítala Švédy v letech 1642, 1643 a 1646. V zasedací síni radnice odváděli Přerované výpalné násilnému nepříteli, zde se přijímaly kruté povinnosti, jež přinášela doba po válce.

V roce 1673 vznikl požár v domě měšťana Bernarda Koláře, který strávil celé Horní město kromě zámku a sedmi domů. Padla mu za oběť i radniční věž a šindelová střecha. Z domu zbylo jen zboříško. Městská rada se proto rozhodla radnici obnovit. Ne však v původním

tvaru ve slohu barokním. Radnici opatřili štíhlou cibulovitou věží, která přecházela ve špici v makovici. Tak ji známe z vyobrazení z let 1727.

Ale ani 18. století se neobešlo bez požárů. V roce 1749 vypukl velký požár, říká se mu oheň "Poláškův", protože vypukl u měšťana Poláška. Zničená radnice se začala opravovat až po roce 1815. Nejvíce zajímala obnova radnice hospodářského městského inspektora Jana Strušku. Ten se pustil do obnovy už v roce 1815. Ovšem bez řádného povolení. Velkým pomocníkem mu byl tesařský mistr Jan Klabazňa, který obnovil radniční věž v původním stavu. Ovšem, tento čin vyvolal závist a nevraživost. A tak začalo šetření vyšetřovací komise. Podle nařízení vlády museli municipálnímu městu schválit vydání přes 25 zlatých vrchnosti, přes 50 zlatých krajskému úřadu, přes 100 zlatých guberniu v Brně. Komise ale zjistila, že stavba byla podle přepisů a skoro zdarma tak stavbu dodatečně povolila (je to příklad pro současné úředníky).

Ale opět tu byl 17.8.1868 v 9 hod. požár. Nejdříve zachvátil věž na kostelíku Sv. Jiřího a pak radnici, která lehla popelem. Dne 23.8.1868 se obecní výbor usnesl, že již ji neobnoví. Budova se sice postavila znovu, ale již jako obyčejný dům a také útočiště škol a úřadů. V letech 1870 - 1875 byla budova sídlem nově založeného přerovského gymnázia. V té době působil na gymnáziu jako ředitel Jakub Škoda. Později sem umístili obchodní školu, na které vyučoval spisovatel Jiří Mahen, který bydlel v nedalekém domě u Vobořilů. Postupně dům chátral a tak zde byly byty pro chudé.

Po 2. světové válce zde zřídilo město svatební obřadní síň, ve 2. patře byly dva byty a v přízemí byly místnosti Okresního archivu. Tak ji známe doposud.